

WAŁBRZYCH NA NOWEJ DRODZE

W granicach Wałbrzycha zlokalizowanych jest 207 km dróg różnej kategorii - krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych. To najdłuższa sieć wśród miast liczących ponad 100 tys. mieszkańców. Wynika to z górskiego położenia Wałbrzycha oraz historii jego rozwoju wraz z żywiołową ekspansją przemysłu węglowego. Część tych dróg, mimo wieloletniego użytkowania przez mieszkańców, ma charakter gruntowy. Główną osią drogową miasta jest DK nr 35 - transportowe wąskie gardło i bariera w rozwoju miasta.

Pomiędzy najbardziej oddalonymi dzielnicami miasta, Lubiechowem i Glinikiem Starym połączonymi drogą krajową nr 35, dystans wynosi około 17 km. Taka sytuacja stwarza niezwykle trudne warunki do utrzymania sieci dróg miejskich w należyłym stanie.

Cechą charakterystyczną programu budowy i remontów dróg w Wałbrzychu w latach 2011-2018 jest jego kompleksowość - remont drogi oznacza głęboką przebudowę całej infrastruktury miejskiej wzdłuż remontowanego odcinka, co istotnie podnosi znaczenie projektu i jego koszt.

W latach 2011-2012 remonty dróg w Wałbrzychu nabrały dynamiki. Korzystając z własnych środków budżetowych, środków budżetu Państwa, samorządu wojewódzkiego oraz wsparcia finansowego UE przeprowadzono remonty i modernizację kluczowych dróg w mieście o wartości ponad 27 mln złotych.

Zadania zrealizowane w tym okresie to:

- ul. Broniewskiego,
- ul. Kresowa,
- ul. Barbusse'a,
- ul. Kościuszki,
- ul. Moniuszki,
- ul. Sienkiewicza,
- ul. Lewartowskiego,
- ul. Zajączka,
- ul. Uczniowska - łącznik do ul. Strzegomskiej.

Wykonywanie prac modernizacyjnych i remontowych w odpowiedniej skali i dynamice stało się możliwe wraz z odzyskaniem przez Wałbrzych statusu miasta grodzkiego 1 stycznia 2013 roku. Ten status, przywrócony Wałbrzychowi decyzją Rady Ministrów, pozwolił Prezydentowi Miasta zarządzać wszystkimi drogami na terenie miasta i sięgać po znacznie większe środki pomocowe z budżetu Państwa i UE.

W latach 2013-2018 w ramach Programu „Wałbrzych na nowej drodze” przeprowadzono remonty, przebudowę oraz budowę 29 km ulic, 20 km ścieżek rowerowych, budowę parkingów o powierzchni około 9000 m². Związane z tym wydatki wyniosły około 282 mln zł. Na zadania te z różnych źródeł uzyskano około 105 mln zł dofinansowania.

Zadania zrealizowane w tym okresie to min.:

- ul. 11 Listopada - Parkowa,
- ul. Wrocławska - wjazd do Wałbrzycha,
- ul. Wrocławska (od ul. Pogodnej do ul. Długiej),
- ul. Armii Krajowej (od ul. Piotrowskiego do ul. 11 Listopada),
- ul. Sikorskiego (od ul. Wysockiego do ul. Kaszubskiej),
- ul. Niepodległości (od ul. Sikorskiego do ul. Poznańskiej),
- ul. Niepodległości (od ul. Gdyńskiej do ul. Wylotowej) oraz ul. Gdyńska,
- łącznik pomiędzy ul. Wrocławską a ul. Zdrojową,
- ul. Uczniowska (od ul. Wrocławskiej do ul. Stacyjnej),

WAŁBRZYCH NA NOWEJ DRODZE

- ul. de Gaulle'a,
- ul. Gagarina - Lelewela,
- ul. Grota Roweckiego,
- pl. Solidarności wraz z odcinkami dochodzących ulic (1 Maja, Matejki, Limanowskiego),
- ul. Przemysłowa,
- ul. Kościelna i Straży Pożarnej,
- ul. Wysockiego (część wraz z rondami),
- ul. Strzegomska,
- ul. Bystrzycka,
- ul. Kątowa,
- ul. Miłosza,
- ul. Makuszyńskiego,
- ul. Sokołowskiego,
- ul. Kusocińskiego,
- ul. Nałkowskiej - Hirszfelda (ETAP I),
- ul. Paderewskiego,
- ul. Zakole,
- ul. Moniuszki I ETAP,
- skrzyżowanie ul. Kasztelańskiej z ul. Jana Pawła II,
- skrzyżowanie ul. Wieniawskiego - Gagarina - Podwale - de Gaulle'a wraz z sygnalizacją świetlną,
- pl. Magistracki,
- pl. Teatralny,
- parking przy ul. Przemysłowej,
- parking przy ul. Rycerskiej,
- parking przy ul. Jana Pawła II,
- ul. Kamieniecka (w trakcie realizacji).

Budowa ścieżek rowerowych:

- al. Podwale - ul. Wieniawskiego,
- ul. de Gaulle'a,
- ul. Wrocławska (od ul. Wilczej do ul. Długiej),
- ul. Nałkowskiej (ETAP I),
- ul. Uczniowska (od ul. Wrocławskiej do ul. Stacyjnej),
- ul. Strzegomska,
- ul. Bystrzycka,
- ul. 11 Listopada (od ul. Starej do ul. Świdnickiej),
- ul. Noworudzka,
- ul. Sikorskiego (od ul. Niepodległości do ul. Głowackiego oraz od ul. Wysockiego do ul. Beethovena),
- ul. Wysockiego,
- ul. Kamieniecka (w trakcie realizacji).

W trakcie przebudowy dróg dokonano remontów kapitalnych obiektów inżynierskich:

- wiadukty w ciągu ul. Uczniowskiej,
- most w ciągu de Gaulle'a,
- most w ciągu ul. Gagarina,
- most w ciągu ul. Wrocławskiej k. RONAL,
- wiadukty w ciągu ul. Sikorskiego (skrzyżowanie z ul. 1 Maja).

WAŁBRZYCH NA NOWEJ DRODZE

Zasadnicze znaczenie dla układu komunikacyjnego Wałbrzycha i perspektyw jego dalszego rozwoju jest budowa układu obwodnic miasta. Obwodnice pozwalają aktywizować gospodarczo nowe obszary, zmniejszają natężenie ruchu w starych częściach miasta, ułatwiają przemieszczanie się, zmniejszają uciążliwość dla środowiska.

Obwodnica wschodnia Wałbrzycha, w ciągu ulic: Uczniowska, Strzegomska, Noworudzka, Świdnicka, powstała w latach 2012-2018 w wyniku realizacji projektów finansowanych ze środków budżetu miasta, Urzędu Marszałkowskiego i środków UE.

Obwodnica wschodnia Wałbrzycha stanowi naturalną bramę do Sudetów i Gór Sowich, a także najszybszy łącznik do Mieroszowa i przejść granicznych z Czechami. Ułatwiła również wzrost aktywności gospodarczej południowych dzielnic Wałbrzycha, a także takich gmin jak Jedlina-Zdrój, Głuszyca, Walim i Mieroszów.

Obwodnica zachodnia Wałbrzycha w ciągu DK 35 koncepcyjnie powstała w latach 80. i 90. minionego wieku jako wyraz idei szybkiego korytarza komunikacyjnego pomiędzy największymi dzielnicami mieszkaniowymi (Piaskowa Góra, Podzamcze) i centrum miasta. Wieloletnie starania o realizację tej inwestycji w praktyce zaczęły być realizowane od 2011 roku.

- 2011 - decyzja o skierowaniu projektu do procedur uzyskania pozwolenia na budowę;
- 2012 - decyzja ZRID o pozwoleniu na budowę;
- 2015 - decyzja Rządu o wpisaniu inwestycji do rządowego „Programu budowy dróg i autostrad”;
- 2016 - wniosek Gminy Wałbrzych w konkursie CCUPT o finansowanie kosztów budowy obwodnicy ze środków UE;
- 2017 - umowa podpisana przez CUPT i Prezydenta Miasta o finansowaniu inwestycji ze środków UE;
- 2018 - ogłoszenie przetargu na budowę „Obwodnicy zachodniej”.

Wartość całej inwestycji wynosi około 390 mln zł, w tym kwota dofinansowania ze środków UE blisko 300 mln zł. Program „Wałbrzych na nowej drodze”, zakłada wybudowanie obwodnicy zachodniej, największej inwestycji w okresie powojennym Wałbrzycha, do roku 2022. Rozstrzygnięcie przetargu i pierwsze prace w terenie zaplanowano jeszcze na 2018 rok.

W ramach realizacji inwestycji Aglomeracji Wałbrzyskiej i programu ZIT, Wałbrzych i Boguszków Gorce otrzymały łącznie około 75 mln zł dofinansowania ze środków UE. Przeznaczeniem tych środków jest budowa obwodnicy Boguszowa i przebudowa ul. 1 Maja na wałbrzyskim Sobiecinie wraz ze ścieżką rowerową łączącej obie miejscowości. Przetarg na zaprojektowanie i wykonanie tego projektu jest już rozpisany, wykonanie drogi zaplanowano do końca 2022 r.

W ramach Programu „Wałbrzych na nowej drodze” w latach 2018-2023 planujemy wykonanie remontów wszystkich istniejących dróg w granicach Wałbrzycha oraz zbudowanie na nowo tych odcinków dróg, które mają charakter gruntowy.

W latach 2014-2018 w ramach programu poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym zbudowano kompletne, nowoczesne doświetlacze przejść dla pieszych w obrębie 30, wytypowanych przy udziale policji, najbardziej niebezpiecznych lokalizacji. W sposób zdecydowany zmniejszyło to liczbę wypadków drogowych związanych z ruchem pieszym.

W latach 2019-2023 wszystkie przejścia dla pieszych uzyskają doświetlacze.

Od 2012 roku realizowany jest kompleksowy program wymiany oświetlenia ulicznego obejmujący przede wszystkim oprawy, ale również słupy i okablowanie. W ramach programu pozyskano 5.647.436 zł z NFOŚiGW/SOWA/, 3.000.000 zł środków UE (ZIT Aglomeracji Wałbrzyskiej) oraz 1.500.000 zł z innych źródeł.

WAŁBRZYCH NA NOWEJ DRODZE

W latach 2012-2018 wymieniono łącznie 6900 punktów świetlnych oraz 4800 słupów (część opraw montowana jest na istniejących słupach energetycznych lub budynkach) o wartości ok. 14.000.000zł.

Zainstalowane są oprawy ze źródłem typu LED oraz oprawy z energooszczędnym źródłem sodowym, powodujące istotną redukcję kosztów energii przy lepszej jakości światła. Na ulicach mało uczęszczanych w nocy oraz wzdłuż szczególnie ważnych ciągów pieszo-rowerowych zostały wybudowane inteligentne systemy oświetleniowe typu nadążnego.

W 2017 roku Wałbrzych uzyskał tytuł najlepiej oświetlonej gminy w Polsce.

Do 2019 roku wszystkie lampy oświetlenia ulicznego w Wałbrzychu zostaną wymienione na nowoczesne, energooszczędne, co uczyni Wałbrzych prawdopodobnie pierwszym miastem w Polsce o całkowicie nowym, niskoemisyjnym, technologicznie zaawansowanym systemie oświetlenia.

W 2018 roku budowany jest system inteligentnego sterowania transportem miejskim (ITS), obejmujący nowoczesny monitoring kluczowych skrzyżowań, rozwój tablic informacji pasażerskiej, sterowanie przestrzeniami parkingowymi w mieście oraz stworzenie w siedzibie Straży Miejskiej w Rynku centrum zarządzania transportem i przestrzenią miejską. Ukończenie projektu ITS do końca 2018 roku umożliwi poprawę bezpieczeństwa ruchu, zwiększy płynność transportu miejskiego oraz zmniejszy poziom emisji do atmosfery. Projekt o wartości ok. 12 mln PLN uzyskał dofinansowanie w wysokości ponad 10 mln zł ze środków UE w ramach ZIT AW.

Efektywne, nowoczesne oświetlenie uliczne i szerzej w przestrzeni publicznej zwiększa poczucie bezpieczeństwa i realnie zmniejsza liczbę zdarzeń w ruchu drogowym.

Doświetlacze na przejściach dla pieszych, rozbudowany system barier ochronnych dla pieszych, nowe monitorowane skrzyżowania, inteligentne systemy monitorowania, ITS, modernizacja jezdni, a także szerokie, intensywne działania prewencyjne i edukacyjne będą materialną podstawą Programu „ZERO WYPADKÓW”. Jego celem jest wyeliminowanie poważnych i śmiertelnych wypadków w ruchu drogowym do 2023 r. Program „ZERO WYPADKÓW” przyjęty zostanie jeszcze w 2018 r. przez Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego.